

Інтеграція ШІ в науку й освіту: як зберегти академічну доброчесність

Ганна Скрипка

завідувач кафедри ІКТ та безпечного освітнього середовища КЗ "КОІППО імені Василя Сухомлинського",
кандидат педагогічних наук

Що таке штучний інтелект?

Штучний інтелект – це здатність машин (інженерних систем) і програм аналізувати отриману інформацію, робити висновки, приймати на їхній основі рішення.

Основний принцип роботи ШІ полягає в навчанні на великих обсягах даних (виявляючи закономірності та особливості, які дозволяють йому виконувати поставлені завдання).

Генеративний штучний інтелект — це різновид штучного інтелекту, здатний створювати новий контент (тексти, зображення, аудіо, відео, програмний код тощо) на основі аналізу великих обсягів даних, на яких він був навчений.

Коротко про ГШІ

✓ Типи інструментів в освіті

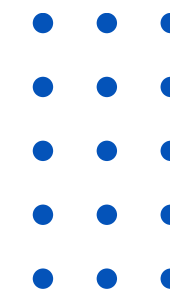
- генерація текстів;
- створення презентацій;
- аналіз даних.

✓ Переваги використання:

- економія часу;
- персоналізація навчання.

✓ Ризики:

- втрата авторства;
- зниження критичного мислення;
- недостовірність інформації.

Вплив ШІ на написання наукових та академічних текстів, а також на шкільні наукові дослідження (виконання д/з)

Автоматизація написання та редагування текстів, розв'язування прикладів
ChatGPT, Gemini, Microsoft Copilot

Швидка обробка та аналіз наукової інформації
GPT Excel, Elicit

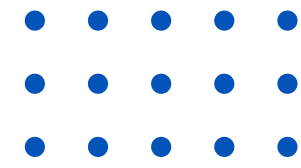

Оптимізація процесу літературного огляду
Consensus, Scholar GPT, Notebook LM

Покращення якості та швидкості наукових перекладів
Grammarly for Education, DeepL, Trink AI

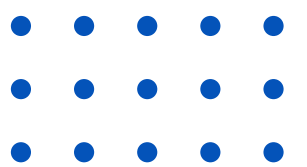
Виклик: проблема відсутності критичного осмислення отриманої інформації

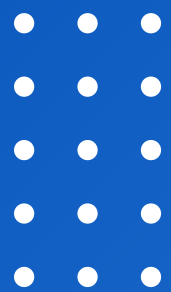

**З якою метою ви використовуєте
ГШІ в професійній діяльності?**

**Які інструменти є вашими
фаворитами?**

**Як ГШІ використовують ваші учні
(студенти, діти)? Чи є проблеми?**

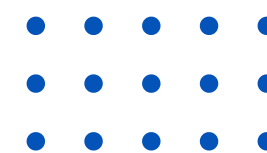

Академічна доброчесність у нових умовах

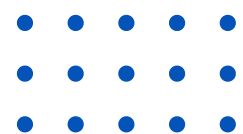
Академічна доброчесність — це сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності.

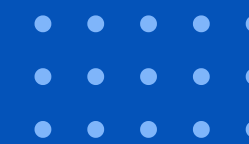
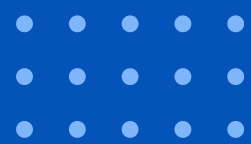

Академічна доброчесність – це основа якості освіти, що формує не тільки академічну, а й особисту чесність учнів та студентів, розвиває їхні аналітичні та дослідницькі навички

ЯКІ НОВІ ВИКЛИКИ З'ЯВИЛИСЯ, ЩО ПОВ'ЯЗАНІ З ВИКОРИСТАННЯМ ШІ?

- Генеративні тексти.
- Швидке автоматизоване створення робіт та їхня "гуманізація".
- "Невидимий" плагіат.

Загрози академічній доброчесності

Академічний плагіат

Використання згенерованого тексту без посилань

Фабрикація

Створення фальшивих наукових висновків

Шахрайство

Використання ШІ для створення робіт без реального розуміння теми

Самоплагіат

Неусвідомлене дублювання власних текстів

Ганна Скрипка

Ключові принципи академічної доброчесності та як їх дотримуватися, використовуючи ШІ

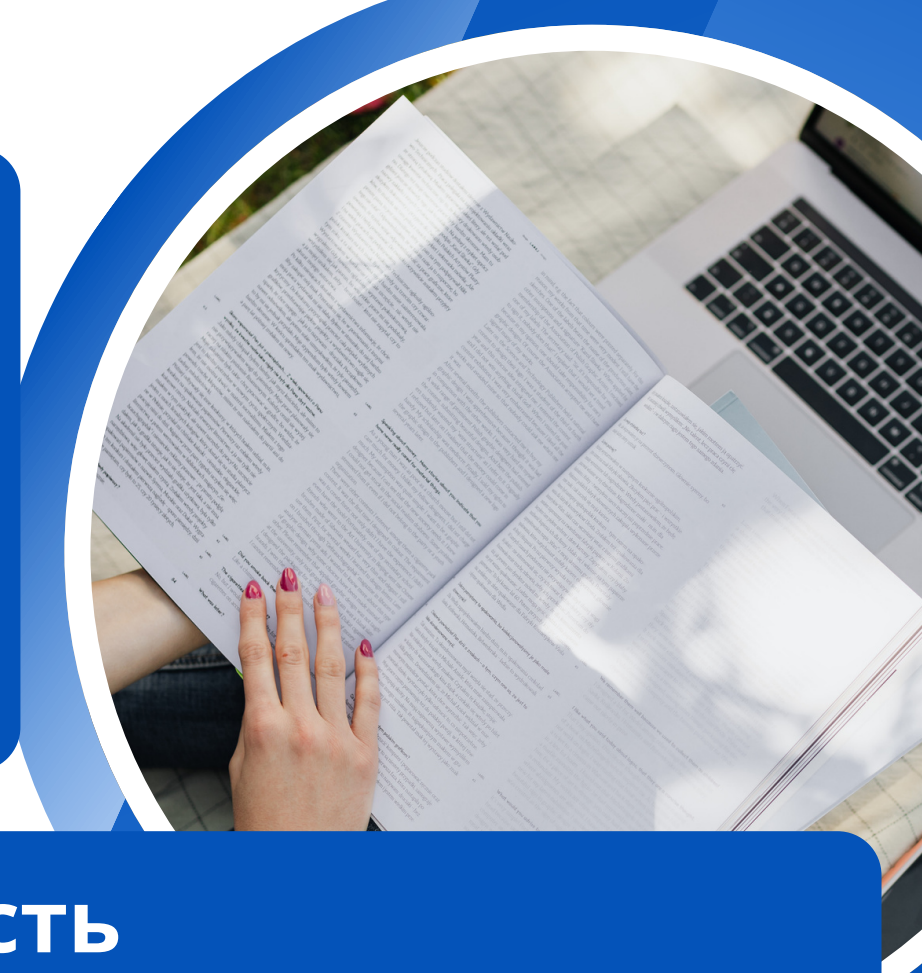
✓ Чесність

Доброчесно:

- студент використовує ШІ для генерації ідей, але самостійно пише текст.
- зазначає: «Для підготовки структури роботи використано інструмент ШІ».

Недоброчесно:

- повністю копіює текст, згенерований ШІ, і подає як власний.
- використовує ШІ для написання есе без будь-якого редагування.

✓ Довіра

Доброчесно:

- студент повідомляє викладача про використання ШІ.
- викладач дозволяє використання ШІ з чіткими правилами.

Недоброчесно:

- приховування використання ШІ.
- маніпулювання результатами (наприклад, «маскування» тексту під власний стиль).

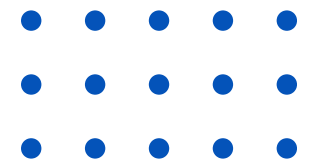
✓ Відповідальність

Доброчесно:

- студент може пояснити кожен абзац роботи.
- критично оцінює відповіді ШІ та перевіряє факти.

Недоброчесно:

- не розуміє змісту поданої роботи.
- використовує недостовірну інформацію, згенеровану ШІ.

Нормативно-правова база

Закон України Про академічну доброчесність

4. У разі використання в академічному творі об'єкта, згенерованого штучним інтелектом, автор повинен повідомити про це в такому творі із зазначенням методики генерування та/або посилання на відповідну комп'ютерну програму чи її опис згідно з вимогами щодо оформлення та/або оприлюднення відповідних академічних творів, визначених відповідним суб'єктом академічної діяльності.

Стаття 29. Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом

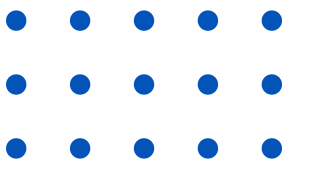
1. Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, - це оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної діяльності, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього.

2. За недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, до особи застосовуються санкції, визначені внутрішніми актами, умовами конкурсу, якщо інше не встановлено законом.

Стаття 18. Види порушень академічної доброчесності

1. Видами порушень академічної доброчесності є:

- 1) відчуження авторства;
- 2) академічний плагіат;
- 3) приписування авторства;
- 4) самоплагіат;
- 5) фабрикація;
- 6) фальсифікація;
- 7) недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом;
- 8) недоброчесне оцінювання;
- 9) несамотійне виконання завдання;
- 10) недозволена допомога;
- 11) академічний саботаж;
- 12) схиляння до порушення академічної доброчесності;
- 13) інституційні порушення академічної доброчесності.

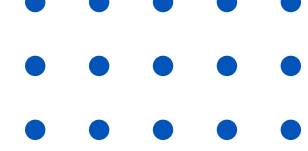
Нормативно-правова база

Рекомендації щодо відповідального впровадження та використання технологій штучного інтелекту в закладах вищої освіти

Ключові тези:

- Це не закон, а методичний документ, але він задає офіційну позицію держави.
- ШІ не забороняється — він інституційно легітимізується.
- Особливий наголос зроблено на етичних аспектах використання ШІ та дотриманні принципів академічної доброчесності.
- Необхідне забезпечення контролю з боку людини над технологічними процесами (ШІ це інструмент, тому відповідальність завжди на людині).
- Використання ШІ – ще й правові ризики (дані, приватність).

ШІ дозволений в освіті, але лише за умов дотримання академічної доброчесності, контролю людини, етичного використання, захисту даних

Приклади кейсів використання ШІ. Дайте відповіді на запитання

Кейс 1 (школа)

Учень 10 класу здав есе з української мови. Текст логічний, без помилок, із складною лексикою. На уроці він не може пояснити зміст роботи.

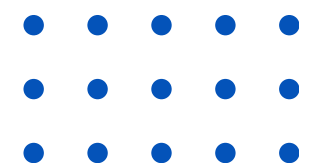
Це доброчесно чи ні?

Кейс 2 (університет)

Студент подав курсову роботу. Антиплагіат — 95%. Але:

- текст дуже узагальнений.
- відсутні посилання.
- багато «води».

Чи можна довіряти результату?

Кейс 3 (університет)

Студент написав роботу сам, але використав ШІ для редагування стилю.

Чи це порушення?

Приклади кейсів використання ШІ

Кейс 1 (школа)

Учень 10 класу здав есе з української мови. Текст логічний, без помилок, із складною лексикою. На уроці він не може пояснити зміст роботи.

Це доброчесно чи ні?

Аналіз:

- Ймовірне використання ШІ без розуміння.
- Відсутній власний внесок.

Висновок:

Це приклад невидимого плагіату

Кейс 2 (університет)

Студент подав курсову роботу. Антиплагіат — 95%. Але:

- текст дуже узагальнений.
- відсутні посилання.
- багато «води».

Чи можна довіряти результату?

Аналіз:

- Ознаки генерації ШІ
- Формальна унікальність ≠ авторство

Висновок:

Потрібна додаткова перевірка (усне пояснення)

Кейс 3 (університет)

Студент написав роботу сам, але використав ШІ для редагування стилю.

Чи це порушення?

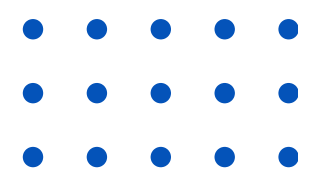
Аналіз:

залежить від правил курсу.
якщо дозволено — це ок.

Висновок:

Це “сіра” зона, яку має регулювати викладач (заклад освіти).

Більше кейсів

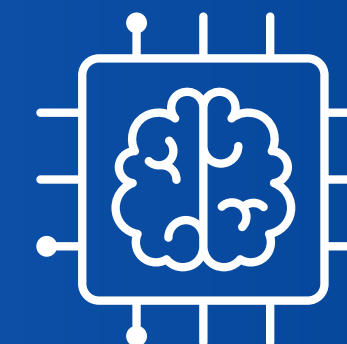

Інструменти перевірки текстів

Антиплагіатні системи

Turnitin,
Strikeplagiarism

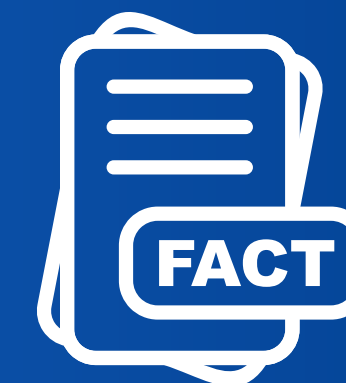

Спеціальні детектори ШІ-текстів

GPTZero, ZeroGPT,
Originality.ai

Аналіз стилю
написання
(наявність
індикаторів – стиль,
структура, логіка).
Пам'ятка

Перевірка фактів
та джерел
інформації

Але...

Є системи, які здатні “гуманізувати” тексти

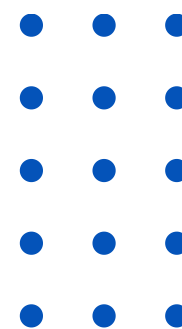
Rephraser

<https://www.rephraser.co/uk/humanizator-tekstu>

Monica

<https://monica.im/uk/bypass-ai/ai-humanizer>

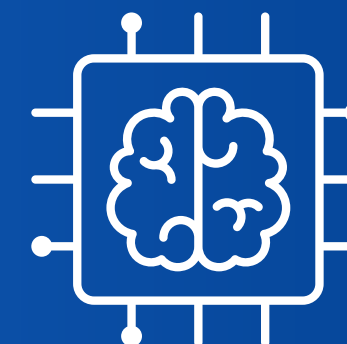

Інструменти
перевірки
текстів.
Практична
частина.
Аналіз тексту.

Антиплагіатні
системи

Turnitin,
Strikeplagiarism

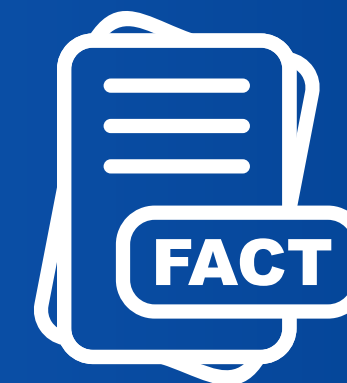

Спеціальні детектори
ШІ-текстів

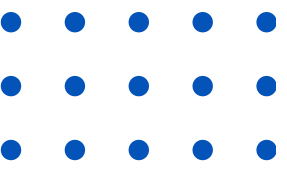
GPTZero, ZeroGPT,
Originality.ai

Аналіз стилю
написання
(наявність
індикаторів – стиль,
структура, логіка).
Пам'ятка

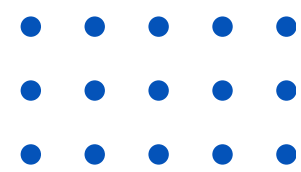

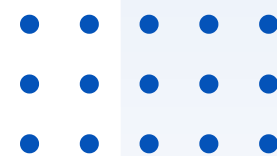
Перевірка фактів
та джерел
інформації

Як перевірити учнівську роботу на GPTZero

- Відкрийте сайт <https://gptzero.me/>.
- Скопіюйте та вставте учнівський текст у велике поле на головній сторінці.
- Натисніть кнопку "Scan":
- Сайт проаналізує текст і визначить, чи його створено штучним інтелектом.
- Оцініть результати, які позначатимуться кольором (від жовтого до зеленого) та текстом (наприклад, "We are moderately confident this text was AI generated", що означає, що текст згенеровано ШІ).
- Напишіть про результати в чаті зустрічі.

Стратегія інтеграції ШІ без порушень

Головне – дозволяти ШІ, але не
втрачати доброчесність

✓ Розробка політики використання ШІ в освітньому середовищі закладу освіти

- Політика використання штучного інтелекту для академічної діяльності в КПІ ім. Ігоря Сікорського;
- Загальні політики використання ШІ в навчанні, викладанні й дослідженнях у Херсонському державному університеті;
- Рекомендації МОН.

✓ Навчання студентів, учнів та викладачів етичному використанню ШІ.

✓ Використання ШІ як інструменту допомоги, а не заміни учня (студента, педагога).

✓ Створення нових форматів оцінювання знань, що мінімізують ризики порушення академічної доброчесності.

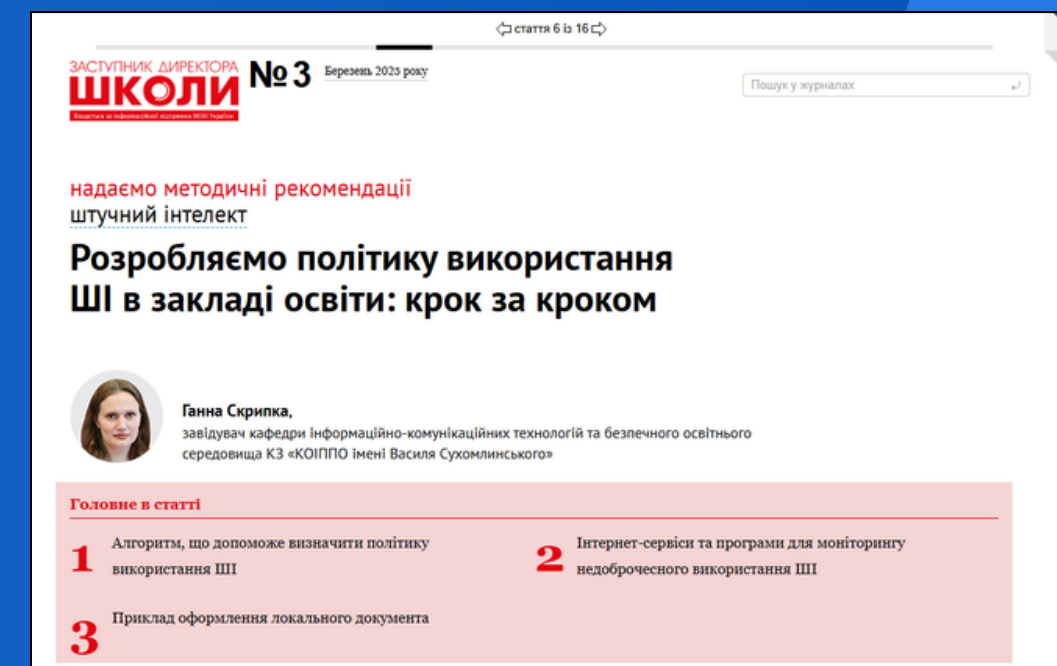
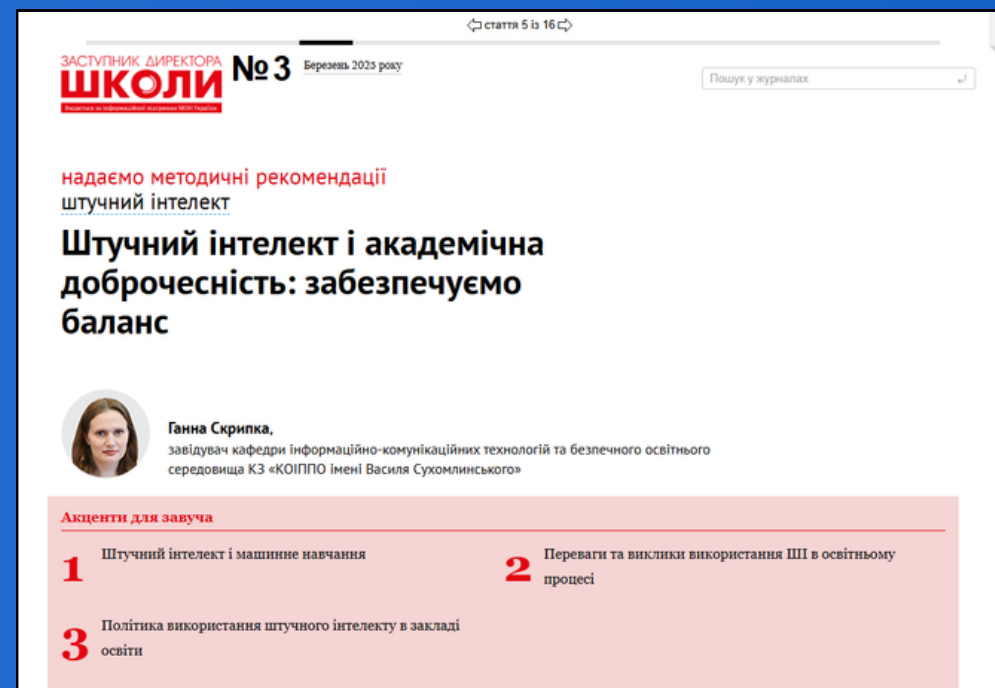
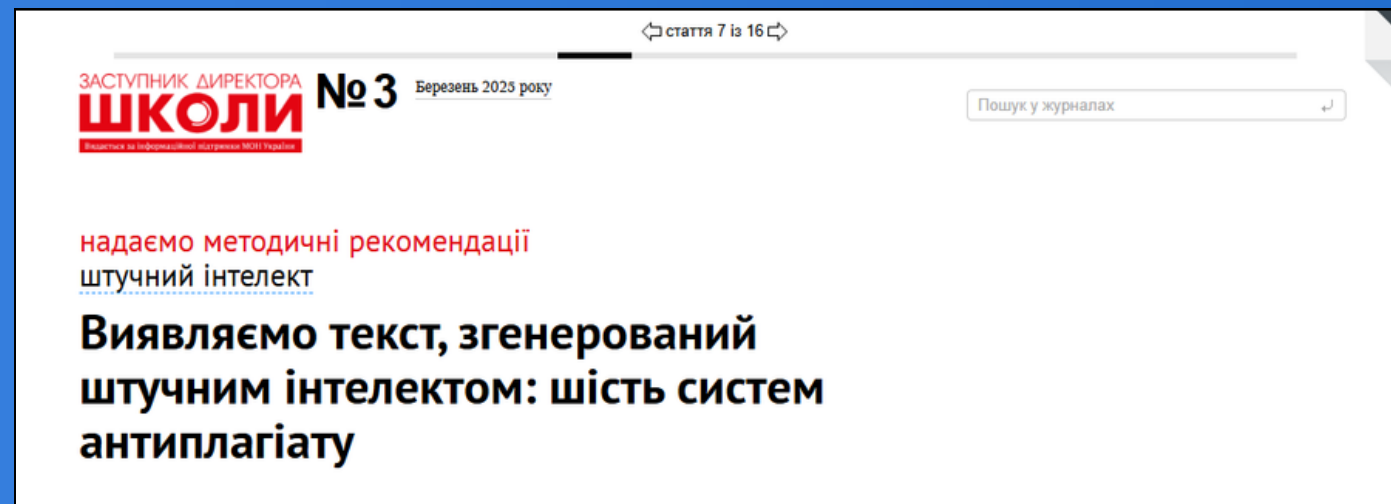
Розробка власної стратегії

- Оновлення положення про академічну доброчесність (якщо є).
- Навчання здобувачів основам ШІ та принципам доброчесного використання ШІ.
- Розробка політики використання ШІ в освітньому середовищі закладу освіти.
- Адаптація форм оцінювання, впровадження елементів рефлексії.
- Розробка інструкцій для здобувачів освіти (для конкретного предмета).
- Застосування інструментів контролю.

Запишіть 3 кроки доброчесного впровадження ШІ у своїй практиці

Корисні джерела

Майбутнє освіти – гармонійне
поєднання технологій та людського
інтелекту

Ганна Скрипка

**Є питання?
Дякую за увагу!**

hanna_skrypka@ukr.net

м.Кропивницький